

Beleidsnota Dierenwelzijn 2019–2024

Versie 07 november 2019

Inhoudstafel

I Inhoudstafel	1
2 Inleiding door de minister	4
3 Samenvatting	5
4 Omgevingsanalyse	6
5 Transversale en horizontale doelstellingen	8
6 Beleidsveld Dierenwelzijn - Inhoudelijk structurelement Dierenwelzijn	9
6.1 Strategische doelstelling 1: Ontwikkelen van een coherent en vooruitstrevend beleid voor alle categorieën van dieren	9
6.1.1 Operationele doelstelling 1: Uitwerken van een Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn.....	9
6.1.2 Operationele doelstelling 2: Verhogen van de transparantie van de aanvoer van honden uit het buitenland.....	9
6.1.3 Operationele doelstelling 3: Onnodige belemmeringen voor de kweek en handel in onder meer assistentiehonden en honden voor politie en leger wegwerken.....	9
6.1.4 Operationele doelstelling 4: Aan banden leggen van de handel in producten bestemd voor dieren die hiervoor niet geschikt zijn.....	10
6.1.5 Operationele doelstelling 5: Versterken van het dierenwelzijnsbeleid op lokaal niveau..	10
6.1.6 Operationele doelstelling 6: Naar een uitdoving van het gebruik van paarden en pony's op kermissen.....	10
6.1.7 Operationele doelstelling 7: Vlaanderen neemt het voortouw op Europees niveau.....	11
6.1.8 Operationele doelstelling 8: Aanpassing van de normen voor de huisvesting van fokkonijnen voor vleesproductie.....	11
6.1.9 Operationele doelstelling 9: Aanpassen van het uitdoofbeleid voor pelsdierkwekerijen en houderijen van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding aan de Europese regels aangaande staatssteun in de landbouwsector.....	11
6.1.10 Operationele doelstelling 10: Beschutting voor dieren op weiden.....	12
6.1.11 Operationele doelstelling 11: Toewerken naar het einde van de onverdoofde chirurgische castratie van biggen.....	12
6.1.12 Operationele doelstelling 12: Verplichte bedwelming van volwassen runderen.....	12
6.1.13 Operationele doelstelling 13: Ondersteunen van mobiele slachthuizen.....	13
6.1.14 Operationele doelstelling 14: Streven naar een uitfasering van kooisystemen voor het houden van pluimvee.....	13
6.1.15 Operationele doelstelling 15: Onderzoek naar de herziening van de minimumnormen voor het houden van zoogdieren en vogels in dierentuinen.....	13
6.1.16 Operationele doelstelling 16: Onderzoek en overleg m.b.t. de uitdoving van het houden van dolfijnen in gevangenschap.....	13
6.1.17 Operationele doelstelling 17: Benoeming van de leden van de Vlaamse Dierentuinencommissie.....	133
6.1.18 Operationele doelstelling 18: Stimuleren van alternatieven voor dierproeven.....	14
6.1.19 Operationele doelstelling 19: Ontsluiten van bestaande kennis over alternatieve methoden voor dierproeven.....	14
6.1.20 Operationele doelstelling 20: Opstarten van een ronde tafel met het oog op de vermindering van het proefdiergebruik.....	14
6.1.21 Operationele doelstelling 21: Versterking van de interne controlemechanismen op het gebruik van proefdieren en hun welzijn.....	144
6.1.22 Operationele doelstelling 22: Benoeming van de leden van de Vlaamse Proefdierencommissie.....	15

6.1.23	Operationele doelstelling 23: Valoriseren van het werk van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn	15
6.1.24	Operationele doelstelling 24: Benoeming van de leden van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn	15
6.1.25	Operationele doelstelling 25: Onderbrengen van de fokkerijreglementering katten en honden onder de bevoegdheid van de Minister van Dierenwelzijn.....	15
6.2.	Strategische doelstelling 2: Ontwikkelen van een efficiënte sensibiliseringsstrategie met een visie op lange termijn.....	15
6.2.1	Operationele doelstelling 26: Sensibilisering op maat.....	15
6.2.2	Operationele doelstelling 27: Het ontwikkelen van een dierenwelzijnslabel voor producten van dierlijke oorsprong.....	16
6.3	Strategische doelstelling 3: Waken over een kordaat controle- en handhavingsbeleid....	16
6.3.1	Operationele doelstelling 28: Investeren in een degelijk controle- en handhavingsbeleid	16
7	Lijst met afkortingen.....	17
8	Bijlage: overzicht beleids- en regelgevingsinitiatieven.....	18

2. INLEIDING DOOR DE MINISTER

In de vorige regeerperiode werd Dierenwelzijn in Vlaamse handen een volwaardige bevoegdheid en in de nieuwe regeerperiode gaan we nog een stap verder: Vlaanderen moet binnen de Europese Unie het voortouw nemen voor meer dierenwelzijn.

Vlaanderen wil heel de Europese Unie inspireren door doortastend diervriendelijk te zijn. Het Vlaams beleid legt de lat opnieuw hoog. De Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn moet een duidelijk geïntegreerd en volledig wetgevend kader bieden voor diervriendelijk beleid. We zoeken bovendien in eigen land uitdoofscenario's voor praktijken waarvoor het maatschappelijk draagvlak grotendeels verdwenen is, zoals bijvoorbeeld kermispony's. Onze inspectie Dierenwelzijn zal de rol van een echte dierenpolitie opnemen. We ondersteunen – voor het eerst – onze erkende dierenasielen. We hebben in ons beleid oog voor het welzijn van álle dieren: niet alleen de klassieke gezelschapsdieren, maar ook de landbouwdieren, de exotische dieren, de dierentuindieren én de proefdieren.

Het dierenbeleid krijgt nog meer armslag. Zo wordt de fokkerijreglementering katten en honden voor het eerst onder de bevoegdheid van de Vlaamse Dierenminister gebracht. Ook bij het proces om landbouwinvesteringsubsidies toe te kennen, wint Dierenwelzijn verder aan belang.

We geloven in onze keuzes en durven die ook uitdragen. Vlaamse beslissingen zoals het verbod op onverdoofd slachten verdienen navolging in het buitenland. We gaan andere Europese landen daarom informeren over ons beleid en hen aansporen om het Vlaamse voorbeeld te volgen.

Het Vlaams Regeerakkoord vertrekt vanuit het principe 'no gold plating', maar voor Dierenwelzijn kan Vlaanderen wél kiezen om strenger te zijn dan de rest van de Europese Unie. We kunnen ook na overleg met de betrokken actoren, een economische impactmeting en mits flankerende maatregelen en redelijke termijnen Dierenwelzijn zelfs laten primeren op economische belangen – zoals we in het recente verleden ook al bewezen hebben.

Als België in de eerste helft van 2024 voorzitter wordt van de Raad van de Europese Unie, heeft Vlaanderen de kans om sterker te wegen op de Europese agenda. Nog voor het zover is, moet de reputatie van Vlaanderen als een "dierenwelzijnsvoortrekker" internationaal reeds stevig en definitief gevestigd zijn.

3. SAMENVATTING

Vlaanderen legt de lat hoog voor Dierenwelzijn. De nodige handvaten staan geboekstaafd in het Vlaams Regeerakkoord voor 2019-2024, waar het hoofdstuk Dierenwelzijn zowat 4 keer langer is dan het was in het Regeerakkoord voor 2014-2019. De voornemens uit het recente Regeerakkoord worden verder uitgewerkt in deze beleidsnota.

Het eerste speerpunt van het beleid is de verdere ontwikkeling van een vooruitstrevend Vlaams beleid voor meer dierenwelzijn. Onze visie blijft duidelijk: als warme samenleving willen we in Vlaanderen al het vermijdbare dierenleed ook effectief vermijden. Concreet gaat het bijvoorbeeld over meer dierenwelzijn in de honden- en kattenkweek, gegarandeerde beschutting voor weidedieren, modernere welzijnsnormen in dierentuinen, het aan banden leggen van de handel in dieronvriendelijke producten en een beter toezicht op de import van honden. Met de Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn geven we het beleid bovendien meer samenhang en helderheid.

Het tweede speerpunt is gerichte en volgehouden sensibilisering. We zijn trots op het Vlaamse dierenbeleid en dragen het ook actief uit. Daarbij richten we ons op alle mogelijke doelgroepen. Goede praktijken verspreiden we zoveel mogelijk. Veel Vlamingen willen ook in hun koopgedrag diervriendelijke keuzes maken, maar beschikken daarvoor niet over de nodige informatie. Met de ontwikkeling van een dierenwelzijnslabel maken we het mogelijk om bewust te kiezen voor de meest diervriendelijke producten én belonen we de vele Vlaamse landbouwers die investeren in het welzijn van hun dieren.

Het laatste speerpunt is het sluitstuk van elk doortastend beleid: kordate handhaving. Iedereen die dieren verwaarloost of mishandelt moet de rekening gepresenteerd krijgen. De objectieve én subjectieve pakkans moet verder stijgen voor dierenbeulen. In de afgelopen jaren is de geloofwaardigheid van het dierenwelzijnsbeleid fors gestegen, maar daarmee is ook het aantal meldingen bij de diensten exponentieel gestegen. We willen al deze meldingen van bezorgde burgers de nodige aandacht en het passende gevolg bieden, dit uiteraard met respect voor de rechten van verdediging.

4. OMGEVINGSANALYSE

Dierenwelzijn is een heel ruim beleidsveld. Het dekt het volledige spectrum van dieren die als huisdier gehouden worden tot dieren die als nutsdier of in laboratoriumomstandigheden worden gehouden. Elke diergroep heeft zijn specifieke kenmerken en noden, wat ook betekent dat elke groep zijn eigen dierenwelzijnsrisico's kent.

De gezelschapsdieren bestrijken een heel ruime groep. Het gaat om dieren die door de mens worden gehouden om hem hoofdzakelijk gezelschap te houden waarbij ze worden beschouwd als deel van het gezin. Nog heel wat mensen blijken echter niet of onvoldoende op de hoogte zijn van de behoeften van hun huisdieren. Een doorgedreven en volgehouden sensibilisering is dan ook essentieel om mensen te onderrichten en te overtuigen van het belang van dierenwelzijn.

Gezelschapsdieren worden echter ook op grote schaal gekweekt en verhandeld. Daar waar dierenwelzijnsproblemen bij particuliere houders vaak het gevolg zijn van onwetendheid, brengen doorgedreven commerciële belangen bij de kweek en handel het dierenwelzijn in het gedrang. De handel in gezelschapsdieren speelt zich ook niet enkel binnen de Vlaamse en Belgische grenzen af. Ook op Europees niveau is er een levendige handel. Dit brengt vaak lange transporten met zich mee, wat opnieuw specifieke risico's inhoudt. Het ontbreken van een Europees regelgevend kader voor het transport van gezelschapsdieren zorgt voor grote verschillen in regelgeving tussen de verschillende landen van herkomst, wat bijkomende uitdagingen met zich meebrengt.

Niet enkel de handel in dieren, maar ook die in de producten bestemd voor de verzorging en huisvesting van dieren floreert. Verschillende van deze producten die op de markt te koop aangeboden worden, beantwoorden echter niet aan de welzijnsvereisten van de doeldiersoort. Hierdoor worden kopers onbewust aangezet om ongeschikte materialen te kopen.

De landbouwsector maakte en maakt doorheen de jaren grondige evoluties door, zowel ten gevolge van veranderingen in de markt, in de maatschappij als door de hogere eisen die op milieuvlak worden opgelegd. Dat het stalmanagement van invloed is op het welzijn van dieren is een gegeven. Maatregelen op vlak van het stalmanagement, zoals in het kader van huisvesting, blijven nodig voor het oplossen van aantoonbare welzijnsproblemen in de landbouwsector. Verder zijn maatregelen nodig ten aanzien van sommige praktijken die hier en daar nog bestaan en die nadelig zijn voor het welzijn van de landbouwhuisdieren.

Het houden van **exotische dieren** (oftewel dieren waarvan het soort afkomstig is van een ander ecosysteem dan dat van het Vlaamse Gewest en die niet gedomesticeerd zijn) in gevangenschap wordt maatschappelijk nogal eens in vraag gesteld. De wetenschappelijke

kennis over deze diersoorten en hun behoeften is de laatste jaren sterk geëvolueerd, wat een onderbouwd beleid, gebaseerd op objectieve elementen mogelijk maakt.

Het gebruik van **proefdieren** roept -terecht- heel wat controverse op als blijkt dat het dierenwelzijn niet gerespecteerd werd. Helaas bestaan momenteel nog niet voor alle dierproeven volwaardige alternatieven. Dit creëert een spanningsveld tussen dierenwelzijn en wetenschappelijke vooruitgang. De focus ligt hoe dan ook op een steeds verder doorgedreven toepassing van het 3V-principe (= vermindering, verfijning, vervanging) om het gebruik van proefdieren zo veel mogelijk te beperken en te voorkomen.

Het sluitstuk van een degelijk dierenwelzijnsbeleid is een adequaat controle- en **handhavingsbeleid**. Controles bij alle geledingen van de particuliere en professionele dierhouderij en consequente en aangepaste bestraffing zijn hiervoor essentieel.

5. TRANSVERSALE EN HORIZONTALE DOELSTELLINGEN

6. BELEIDSVELD DIERENWELZIJN – INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT DIERENWELZIJN

6.1. STRATEGISCHE DOELSTELLING 1: ONTWIKKELEN VAN EEN COHERENT EN VOORUITSTREVENDE BELEID VOOR ALLE CATEGORIEËN VAN DIEREN

Dierenwelzijn bestrijkt een heel uiteenlopend veld, gaande van dieren die beschouwd worden als een deel van het gezin, over dieren gehouden om professionele redenen tot dieren die gebruikt worden in dierproeven. Elke diergroep heeft zijn eigen specifieke kenmerken en noden en wordt geconfronteerd met specifieke dierenwelzijnsrisico's. We voeren een beleid op maat dat rekening houdt met de eigenheid van elke diergroep om het welzijn van alle dieren maximaal te garanderen.

6.1.1. Operationele doelstelling 1: Uitwerken van een Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn

De huidige Dierenwelzijnswet dateert van 1986. Doorheen de jaren werden heel wat wijzigingen aan de oorspronkelijke tekst aangebracht om de wet aan te passen aan de veranderende inzichten en verwachtingen op het vlak van dierenwelzijn, met als gevolg dat de Dierenwelzijnswet geen volledig samenhangend kader meer vormt. We zorgen dan ook voor een samenhangend en sluitend regelgevend kader voor alle segmenten van het dierenwelzijnsbeleid door de uitwerking van een Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn.

6.1.2. Operationele doelstelling 2: Verhogen van de transparantie van de aanvoer van honden uit het buitenland

Elk jaar worden bijna 100.000 nieuwe honden in Vlaanderen geregistreerd. Ruim 19.000 van deze honden worden commercieel aangevoerd vanuit het buitenland. Heel wat mensen stellen zich vragen bij de omstandigheden waarin deze dieren in hun land van herkomst worden gekweekt, bij het al dan niet bona fide karakter van de organisaties betrokken bij deze invoer en bij de legaliteit van deze handel. Door de samenwerking en informatie-uitwisseling met de autoriteiten van de landen van herkomst te intensifiëren, verhogen we het toezicht op en de transparantie van de handel in honden afkomstig uit het buitenland. We kijken er ook op toe dat honden die in zeer slechte omstandigheden worden gekweekt in het buitenland, niet onder de noemer van asiëldieren worden verkocht en verhandeld in Vlaanderen, en nemen desgevallend maatregelen.

6.1.3. Operationele doelstelling 3: Onnodige belemmeringen voor de kweek en handel in onder meer assistentiehonden en honden voor politie en leger wegwerken

Lang niet alle honden zijn geschikt om ingezet te worden als assistentiehond of diensthond bij de politie of het leger. Deze dieren ondergaan een zware selectie en een langdurige opleiding, waardoor ook de kweek en handel van deze dieren zijn eigen specifieke kenmerken heeft. De huidige regelgeving rond het kweken en verhandelen van honden houdt hier geen rekening mee, waardoor de beschikbaarheid van geschikte honden beperkt wordt. Er stelt zich momenteel een probleem bij de verkopers van

assistentiehonden en diensthonden bij de politie of het leger. De reden is dat artikel 12 van de Dierenwelzijnswet het verhandelen van honden en katten op de openbare weg, op markten, beurzen, salons, tentoonstellingen en bij soortgelijke gelegenheden evenals bij de koper thuis verbiedt. Het artikel komt erop neer dat enkel kwekers honden en katten mogen verhandelen. De praktijk toont aan dat verkopers van assistentiehonden en diensthonden bij de politie of het leger nu gedwongen worden om nesten te kweken opdat zij conform artikel 12 van de Dierenwelzijnswet hun honden kunnen verkopen. De betrokken verkopers willen echter geen nesten kweken maar willen enkel hun assistentiehonden en diensthonden bij de politie of leger verkopen. We passen de regelgeving aan zodat deze belemmeringen wordt opgeheven.

6.1.4. Operationele doelstelling 4: Aan banden leggen van de handel in producten bestemd voor dieren die hiervoor niet geschikt zijn

In de handel worden verschillende producten voor dieren aangeboden die niet geschikt zijn om aan hun fysiologische en ethologische behoeften te voldoen. We denken hierbij onder meer aan sommige aangeboden hokken, kooien en bokalen die veel te klein zijn voor de doeldiersoort, maar wel nog verkocht mogen worden. We creëren een kader om de handel in producten bestemd voor dieren die hiervoor niet geschikt zijn een halt toe te roepen. We gaan in voorkomend geval in overleg met de federale overheid voor wat betreft het invoeren van een handelsverbod, dit voorzover er sprake is van een gemengde bevoegdheid.

6.1.5. Operationele doelstelling 5: Versterken van het dierenwelzijnsbeleid op lokaal niveau

Het lokale niveau speelt een belangrijke rol in het dierenwelzijnsbeleid. Zo zijn de lokale besturen verantwoordelijk voor de opvang van zwerfvende, verloren en achtergelaten dieren. We stimuleren de gemeenten om het Dierenwelzijnsbeleid ook op lokaal niveau te versterken. Dierenasielen zijn een belangrijke speler in dat dierenwelzijnsbeleid. Alle Vlaamse gemeenten moeten een samenwerking aangaan met een dierenasiel en de goede werking ervan opvolgen. Dit kan op het eigen grondgebied of door samenwerking met een dierenasiel in een nabijgelegen gemeente. Vanuit de Vlaamse overheid zal een financiële ondersteuning worden voorzien met het oog op professionalisering.

6.1.6. Operationele doelstelling 6: Naar een uitdoving van het gebruik van paarden en pony's op kermissen

Economische belangen komen soms tegenover dierenwelzijn te staan. Hoewel we vertrekken vanuit het principe van no goldplating, kan Vlaanderen kiezen om dierenwelzijn te laten primeren, evenwel na overleg met de betrokken actoren, een economische impactmeting, en mits flankerende maatregelen en redelijke termijnen. Zo is het gebruik van paarden en pony's op kermissen controversieel. Het langdurige, monotone ronddraaien op een beperkte oppervlakte, vaak omringd door veel drukte en luide muziek,

wordt door de maatschappij ervaren als een aantasting van het welzijn van deze dieren. We werken een uitdovingsbeleid uit met flankerende maatregelen en een overgangstermijn en maken zo een einde aan deze praktijk.

6.1.7. Operationele doelstelling 7: Vlaanderen neemt het voortouw op Europees niveau

We trekken op Europees niveau aan de kar om het dierenwelzijn naar een hoger niveau te tillen. Zo dringen we aan op de oprichting van een aparte “dienst dierenwelzijn” binnen de Europese Commissie die het personeel en de middelen krijgt voor een effectief en krachtadig beleid. We ijveren ook voor de opname van dierenwelzijn in de titel van de Europese Commissaris die deze bevoegdheid heeft.

Verder blijven we ijveren voor een Europees verbod op chirurgische castratie en de overstap naar alternatieve methoden. De Europese principiële verklaring voor alternatieven voor chirurgische castratie van varkens voorzagt een einde aan de chirurgische castratie van varkens tegen 2018. Deze termijn werd echter niet gehaald.

We blijven ook ijveren voor een Europees registratiesysteem om de Europese handel in gezelschapsdieren beter te kunnen monitoren. De handel in gezelschapsdieren is een Europees gegeven. Vooral honden, en in mindere mate katten en andere gezelschapsdieren, worden binnen de hele Unie verhandeld. Door middel van een Europees registratiesysteem kunnen we sneller ingrijpen waar nodig.

Tenslotte, de regels rond het transport van dieren zijn vastgelegd op Europees niveau. De praktijk en een aantal uitspraken van het Europees Hof van Justitie hebben intussen echter aangetoond dat deze regelgeving onvoldoende bescherming biedt voor het welzijn van de getransporteerde dieren. We sturen dan ook aan op een herziening van de Transportverordening nr. 1/2005, met een beperking van de maximale transportduur.

6.1.8. Operationele doelstelling 8: Aanpassing van de normen voor de huisvesting van fokkonijnen voor vleesproductie

Sinds 2016 is het verplicht *vleeskonijnen* in verrijkte parken te huisvesten. Verrijkte parken bieden meer ruimte en zijn uitgerust met verrijkingsmateriaal, zoals tunnels en knaagmateriaal. Dit betekende een grote stap voorwaarts voor het welzijn van konijnen.

De verplichte parkhuisvesting geldt echter niet voor fokkonijnen. Voor *mannelijke fokkonijnen* is groepshuisvesting omwille van agressie immers heel moeilijk. Voor *vrouwelijke fokkonijnen* is groepshuisvesting wel mogelijk, maar enkel gedurende een deel van de voortplantingscyclus. De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn adviseerde dan ook om de regelgeving aan te passen aan deze realiteit. We wachten de resultaten van lopend onderzoek..

6.1.9. Operationele doelstelling 9: Aanpassen van het uitdoofbeleid voor pelsdierkwekerijen en houderijen van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding aan de Europese regels aangaande staatssteun in de landbouwsector

Het uitbaten van pelsdierhouderijen en van houderijen van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding is sinds kort verboden. Voor bestaande bedrijven wordt echter, naast de overgangperiode tot 30 november 2023, een financiële vergoeding voorzien. Dit vergoedingsstelsel dient in overeenstemming te zijn met de Europese regels aangaande staatssteun in de landbouwsector. Met het oog op goedkeuring door de Europese Commissie wordt het voorziene stelsel aangepast. Hierbij wordt niet afgeweken van de initiële doelstelling, met name een zo snel mogelijke stopzetting van deze productiemethoden, dit met flankerende maatregelen en een financiële vergoeding.

6.1.10. Operationele doelstelling 10: Beschutting voor dieren op weiden

Dieren die buiten worden gehouden, kunnen te lijden hebben onder de weersomstandigheden. Bij extreme weersomstandigheden is beschutting zeker een noodzaak, maar ook bij minder extreme omstandigheden hebben dieren baat bij beschutting. Toch worden in Vlaanderen nog heel wat dieren gehouden op weiden zonder enige vorm van schuilmogelijkheid. De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn adviseert dan ook om de aanwezigheid van natuurlijke of kunstmatige beschutting te verplichten. We voeren dit advies uit en voorzien hierbij een overgangstermijn om de betrokken houders de tijd te geven om de nodige werken of aanplantingen te kunnen doen. We gaan in overleg met de collega's bevoegd voor omgeving en onroerend erfgoed, dit om eventuele hinderpalen in de sectorregelgeving weg te werken.

6.1.11. Operationele doelstelling 11: Toewerken naar het einde van de onverdoofde chirurgische castratie van biggen

De Europese principiële verklaring voor alternatieven voor chirurgische castratie van varkens voorzagt een einde aan de onverdoofde chirurgische castratie van varkens tegen 2018. Deze termijn is echter niet haalbaar gebleken. Hoewel intussen heel wat stappen vooruit werden gezet, staan nog enkele obstakels in de weg om een volledig einde te maken aan de onverdoofde chirurgische castratie. We volgen de ontwikkelingen in dit dossier op en overleggen regelmatig met alle betrokken actoren en streven zo verder naar het einde van de onverdoofde chirurgische castratie van biggen.

6.1.12. Operationele doelstelling 12: Verplichte bedwelming van volwassen runderen

Sinds 2019 is het verboden om dieren onverdoofd te slachten, ook als het om slachtingen in het kader van een religieuze ritus gaat. Omdat voor volwassen runderen nog geen omkeerbare verdovingstechniek beschikbaar lijkt te zijn, is voor deze dieren echter nog een uitzondering voorzien. Voor volwassen runderen is post cut stunning, waarbij het dier onmiddellijk na de keelsnede wordt verdoofd, dan ook nog toegelaten. We onderzoeken de praktische inzetbaarheid bij volwassen runderen van omkeerbare verdovingsmethoden die op punt staan. Indien de resultaten hiervan positief zijn, heffen we de uitzondering op het verbod op het onverdoofd slachten van volwassen runderen op.

6.1.13. Operationele doelstelling 13: Ondersteunen van mobiele slachthuizen

Het transport van dieren naar het slachthuis en de slachthuisomstandigheden zijn belangrijke stressfactoren voor dieren. Voor kleine aantallen dieren zou slachten op het bedrijf in een mobiel slachthuis hier een oplossing kunnen bieden. We ondersteunen de inzet van mobiele slachthuizen, rekening houdend met het dierenwelzijn, de kostprijs en de voedselveiligheid.

6.1.14. Operationele doelstelling 14: Streven naar een uitfasering van kooisystemen voor het houden van pluimvee

Na overleg met de landbouwsector en economische impactmeting, met flankerende maatregelen en overgangstermijnen zetten we in op de uitfasering van het gebruik van kooisystemen voor kippen en begeleiden meer diervriendelijke alternatieven.

6.1.15. Operationele doelstelling 15: Onderzoek naar de herziening van de minimumnormen voor het houden van zoogdieren en vogels in dierentuinen

De minimumnormen voor het houden van primaten en zeezoogdieren in dierentuinen werden recent aangepast aan de nieuwe inzichten over de welzijnsbehoeften van deze dieren. De normen voor de overige zoogdieren dateren echter nog van 1999, die voor vogels van 2000. Sindsdien is er echter heel wat nieuwe kennis over het houden van deze dieren in gevangenschap, wat heeft geleid tot nieuwe inzichten in hun welzijnsbehoeften. We onderzoeken of de bestaande minimumnormen voor het houden van zoogdieren, met uitzondering van primaten en zeezoogdieren, en vogels in dierentuinen moeten worden aangepast op basis van de nieuwste wetenschappelijke inzichten en met het oog op een positief welzijn, rekening houdend met zowel de fysieke eigenschappen van de dieren als de leefwijze en behoeften van de soorten in het wild en hun aanpasbaarheid aan het leven in gevangenschap.

6.1.16. Operationele doelstelling 16: Onderzoek en overleg m.b.t. de uitdoving van het houden van dolfijnen in gevangenschap

In Vlaanderen bevindt zich één dolfinarium. Het houden van dolfijnen in gevangenschap lokt echter heel wat kritiek uit bij een deel van de bevolking. We organiseren overleg met zowel dolfinaria als biologische wetenschappers inzake de noodzaak aan en de modaliteiten van een uitdoofbeleid voor het houden van dolfijnen in gevangenschap.

6.1.17. Operationele doelstelling 17: Benoeming van de leden van de Vlaamse Dierentuinencommissie

De Vlaamse Dierentuinencommissie geeft advies rond het houden van dieren in dierentuinen, maar ook bij aanvragen door particulieren voor het houden van zoogdieren of reptielen die niet zijn opgenomen op de zogenaamde 'positieve lijsten'. Het mandaat van de leden van de huidige commissie is ingegaan op 22 mei 2017, voor een periode van

vijf jaar. We zorgen voor de continuïteit van de adviesverlening door tijdig nieuwe commissieleden aan te stellen.

6.1.18. Operationele doelstelling 18: Stimuleren van alternatieven voor dierproeven

Het gebruik van dieren in dierproeven is geregeld door een Europees wetgevend kader. De kern hierbij is het “3V-principe”, dat staat voor “vervangen, verminderen en verfijnen”: het gebruik van levende dieren in onderzoek moet zoveel mogelijk vermeden worden, het aantal gebruikte dieren moet tot een minimum beperkt worden en elke vorm van pijn, lijden, angst en blijvende schade bij de dieren die toch gebruikt worden in proeven moet voorkomen of tot een minimum beperkt worden. Om dierproeven te kunnen vervangen door proeven waarbij geen levende dieren gebruikt worden, moeten gevalideerde alternatieven bestaan. We stimuleren de ontwikkeling van alternatieve methoden.

6.1.19. Operationele doelstelling 19: Ontsluiten van bestaande kennis over alternatieve methoden voor dierproeven

Op initiatief van de Vlaamse overheid en in samenwerking met Vlaamse erkende laboratoria werd het RE-Place-project opgestart. Het doel van dit project is om informatie over alternatieve methoden voor dierproeven te verzamelen in een centrale databank. Zo wordt deze informatie vlotter toegankelijk voor onderzoekers. Intussen hebben ook de Brusselse overheid en onderzoeksinstituten zich aangesloten bij dit project. De Europese Commissie toonde zich erg geïnteresseerd. We blijven de verdere uitwerking van dit project ondersteunen en uitdragen zodat kennis over alternatieve methoden maximaal ontsloten wordt naar onderzoekers binnen en buiten Vlaanderen.

6.1.20. Operationele doelstelling 20: Opstarten van een ronde tafel met het oog op de vermindering van het proefdiergebruik

Jaarlijks worden grote aantallen dieren gebruikt in dierproeven, zowel in fundamenteel als in toegepast onderzoek. Het gebruik van proefdieren stuit echter op heel wat ethische bezwaren en maatschappelijke tegenstand telkens wanneer het welzijn van dieren wordt geschaad. We starten een ronde tafel met de sector op om een concreet actieplan uit te werken om het gebruik van proefdieren af te bouwen.

6.1.21. Operationele doelstelling 21: Versterking van de interne controlemechanismen op het gebruik van proefdieren en hun welzijn

Laboratoria dienen momenteel aangesloten te zijn bij een ethische commissie en dienen tevens een dierenwelzijnscel te hebben. We versterken deze interne controlemechanismen van de laboratoria op basis van een evaluatie.

6.1.22. Operationele doelstelling 22: Benoeming van de leden van de Vlaamse Proefdierencommissie

De Vlaamse Proefdierencommissie heeft een ruime adviesbevoegdheid in het kader van het houden, verzorgen en gebruiken van proefdieren. Het mandaat van de leden van de huidige commissie is ingegaan op 1 april 2017, voor een periode van vier jaar. We zorgen voor de continuïteit van de adviesverlening door tijdig nieuwe commissieleden aan te stellen.

6.1.23. Operationele doelstelling 23: Valoriseren van het werk van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn

De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn verleent, op eigen initiatief of op vraag van de minister, advies over dierenwelzijnsvraagstukken. Zijn bevoegdheid bestrijkt het volledige domein van dierenwelzijn, zodat alle diergroepen aan bod kunnen komen. De Raad streeft er steeds naar om alle betrokken actoren te betrekken bij het overleg en adviezen in consensus af te leveren. Hierdoor hebben de afgeleverde adviezen een breed draagvlak. We houden rekening met de adviezen van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn bij de opmaak van regelgeving.

6.1.24. Operationele doelstelling 24: Benoeming van de leden van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn

De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn is door zijn brede samenstelling een goede afspiegeling van het speelveld. Bovendien worden de besprekingen gestoeld op de beschikbare wetenschappelijke gegevens, waardoor de adviezen van de Raad een objectieve basis hebben. Het mandaat van de leden van de huidige Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn is ingegaan op 8 januari 2016, voor een periode van vier jaar. We zorgen voor de continuïteit van de adviesverlening door tijdig nieuwe leden aan te stellen.

6.1.25. Operationele doelstelling 25: Onderbrengen van de fokkerijreglementering katten en honden onder het takenpakket van de Dienst dierenwelzijn

We zorgen voor de nodige administratieve ondersteuning van deze materie binnen de Dienst dierenwelzijn, en dit binnen de beschikbare kredieten. We evalueren verder de huidige fokkerijreglementering van katten en honden en brengen zo nodig wijzigingen aan op wetgevend vlak.

6.2. STRATEGISCHE DOELSTELLING 2: ONTWIKKELEN VAN EEN EFFICIËNTE SENSIBILISERINGSSTRATEGIE MET EEN VISIE OP LANGE TERMIJN

6.2.1. Operationele doelstelling 26: Sensibilisering op maat

Een doorgedreven en volgehouden sensibilisering op basis van objectieve en wetenschappelijk onderbouwde parameters en op een niet polariserende manier is essentieel om te evolueren naar een maatschappij waar het welzijn van dieren steeds centraal wordt gezet. We werken voor alle diergroepen een sensibiliseringsstrategie uit

voor het uitdragen van goede praktijken, waarbij we bij de keuze van het medium en de vorm rekening houden met de boodschap die we willen overbrengen en de doelgroep die we willen bereiken.

6.2.2. Operationele doelstelling 27: Het ontwikkelen van een dierenwelzijnslabel voor producten van dierlijke oorsprong

We maken een marktanalyse met het oog op de ontwikkeling van een centraal keurmerk, naar analogie met het Nederlandse Beter Leven Keurmerk of andere vergelijkbare keurmerken, en laten een businessmodel opstellen voor de uitwerking, opstart en verdere ontwikkeling van dit centrale keurmerk opmaken.

6.3. Strategische doelstelling 3: Waken over een kordaat controle- en handhavingsbeleid

6.3.1. Operationele doelstelling 28: Investeren in een degelijk controle- en handhavingsbeleid

Elke vorm van dierenverwaarlozing en -mishandeling moet op adequate manier bestraft worden. We evalueren het bestaande kader en sturen bij waar nodig. We voeren een controlebeleid dat alle betrokken doelgroepen dekt, waarbij we een gelijke mate van controle van elk van de actoren nastreven. We investeren in een zo uitgebreid mogelijke controle van alle geledingen van de dierenhandel en -houderij, waarbij we rekening houden met de grote stijging van het aantal meldingen dat we de laatste jaren kennen, van 160 per maand in 2014, over 300 in 2015, naar zelfs 590 in 2018.

We organiseren verder zelf het toezicht op het dierenwelzijn in de slachthuizen door zelfstandige dierenartsen in te zetten.

7. LIJST MET AFKORTINGEN

8. BIJLAGE: OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN

- Opmaak Vlaamse Codex voor Dierenwelzijn
- Wijziging/opheffing van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren
- Regelgeving inzake het wegnemen van onnodige belemmeringen voor de kweek en handel in onder meer assistentiehonden en honden voor politie en leger wegwerken (wijziging van Dierenwelzijnswet)
- Regelgeving aangaande het aan banden leggen van de handel in producten bestemd voor dieren die hiervoor niet geschikt zijn (wijziging van Dierenwelzijnswet)
- Wijziging en opheffing van het KB van 1 maart 2013 betreffende het welzijn van paarden en pony's op kermissen
- Wijziging van het koninklijk besluit van 29 juni 2014 betreffende het welzijn van konijnen in fokkerijen
- Opmaak uitvoeringsbesluit op het decreet van 22 maart 2019 houdende wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft het instellen van een verbod op het houden van pelsdieren en op het houden van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding
- Regelgeving aangaande de beschutting voor dieren op weiden (wijziging van Dierenwelzijnswet)
- Regelgeving rond de verplichte bedwelming van volwassen runderen
- Wijziging van het KB van 17 oktober 2005 tot vaststelling van de minimumnormen voor de bescherming van legkippen
- Wijziging van het ministerieel besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van minimumnormen voor het houden van zoogdieren in dierentuinen
- Wijziging van het MB van 7 juni 2000 tot vaststelling van minimumnormen voor het houden van vogels in dierentuinen
- Regelgeving inzake de uitdoving van het houden van dolfijnen in gevangenschap (wijziging van Dierenwelzijnswet)